

Как показывает исторический опыт, региональные патентные системы могут появляться и в результате воздействия других факторов: обретение независимости колоний, находившихся ранее под властью одной монополии, или прекращение существования (распад) единого государства.

Для дальнейшего успешного существования и функционирования таких региональных патентных соглашений необходимы длительные, устойчивые, взаимовыгодные экономические связи между странами. Если они существуют, создаются основы единой экономики, что вызывает потребность создания единого патента на изобретение. Как свидетельствует опыт, единый региональный патент на изобретение может существовать в двух формах: ныне действующего европейского патента или в форме евразийского патента либо в форме задуманного, но еще не реализованного окончательно единого патента ЕС.

БААДЖИ Н. П.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПАТЕНТУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Патентний захист лікарських засобів часто призводить до обмеженої кількості життєво важливих ліків на ринку, а також високої вартості останніх, що, у свою чергу, зменшує їх доступність для населення, особливо у країнах, що розвиваються (Бразилії, Індонезії, Індії, Кенії, Таїланді, Філіппінах, тощо). На сьогоднішній день Україна є єдиною європейською країною, яка активно розробляє механізм патентування для фармацевтичної галузі, що можна розглядати як застосування особливих заходів у період економічної кризи.

При дослідженнях в означеній сфері доцільним був аналіз робіт щодо обмежень та захисту патентних прав як українських (В. Д. Базилевич, Р. Є. Еннан, Н. Б. Москаль, Петров В. та ін.), так і зарубіжних науковців (В. И. Белов, О. П. Мурзина, А. П. Сергеев та ін.)

Основним принципом патентного права у сфері обігу лікарських засобів є дотримання балансу приватних інтересів патентовласника та публічних інтересів держави у сфері охорони здоров'я.

Суспільна корисність патентної охорони та захисту ліків зумовлюється стимулюванням розроблення нових препаратів. Відповідно до

Угоди TRIPS патентування лікарських засобів має здійснюватися справедливо, дотримуючись суспільної охорони здоров'я й одночасно захищаючи інтерес власника патенту.

Характерними ознаками об'єктів охорони інтелектуальної власності в цій сфері насамперед є їхня специфічність і багатофункціональність. Це обумовлює їх виокремлення як самостійної частини законодавства у сфері промислової власності багатьох країн. (Петров В. Правова охорона інтелектуальної власності в Україні // Право України — № 11. — 1998.)

Як зазначає В. Д. Базилевич, інтелектуальна власність — це вищий рівень існування не лише власності, а й людини, це свідчення того, що удосконалення суспільства не лише може, а й буде здійснюватися не тільки завдяки політичним зусиллям, а й трансформації власності. Інтелектуальна власність — це духовна форма існування приватної і особистої власності (Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. — 2-ге вид., стереотип. — К.: Знання, 2008. — 431 с.), тому державні ініціативи, які знижують законодавчий рівень охорони прав інтелектуальної власності, зокрема у сфері виробництва інноваційних ліків в Україні, негативно впливають на її розвиток і інвестиційну привабливість.

Основною нормою, що захищає приватні інтереси патентовласника є норма п. 2 ст. 28 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» згідно з якою патент надає його власнику виключне право використовувати винахід (корисну модель) за своїм розсудом, якщо таке використання не порушує прав інших власників патентів. (Москаль Н. Б. Актуальні питання правового режиму обігу інноваційної продукції, що містить генетично модифіковані продукти [Електронний ресурс]. — Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...).

Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» визначив основні положення захисту винаходів усіх галузей науки та техніки. Зокрема, ст. 6 та ст. 28 даного Закону гарантують винахіднику право на виключне використання винаходу протягом 20 років.

Що стосується фармацевтичних компаній, то цей строк не здається досить значним враховуючи той факт, що виведення лікарського засобу на ринок є довготривалим процесом, який потребує проведення доклінічних та клінічних досліджень, які тривають роками. Як результат винахідник має лише кілька років, щоб компенсувати витрати на розробку та дослідження нового лікарського засобу. Щоб подолати таку несправедливість, положення ч. 4 ст. 6 Закону «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» (Про охорону прав на винаходи та корисні моделі : Закон від 15.12.1993 № 3687-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1994. № 7. Ст. 32) надають можливість власнику патенту на винахід, об'єктом якого є лікарський засіб, продовжити його

дію на строк, що дорівнює періоду між датою подання заявки та датою одержання дозволу на використання лікарського засобу, але не більше ніж на 5 років. Крім того, ст. 9 Закону України «Про лікарські засоби» передбачає захист реєстраційних даних оригінального лікарського засобу. Даний спосіб захисту діє незалежно від патентного і в багатьох розвинених країнах світу охоплюється поняттям «ексклюзивності даних» (Примусове ліцензування виробництва ліків. Чи вдасться КМУ витримати баланс інтересів? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://jurblog.com.ua/2013/02/primusove-litsenzuvannya-virobnitstva-likiv-chi-vdastsya-kmu-vitrimati-balans-interesiv/>). Так, згідно положень ч. 9 ст. 9 Закону України «Про лікарські засоби» якщо лікарський засіб, що зареєстрований на підставі поданої в повному обсязі (повної) реєстраційної інформації, зареєстровано в Україні вперше, державна реєстрація іншого лікарського засобу, що містить ту саму діючу речовину, що й референтний/оригінальний лікарський засіб, можлива не раніше ніж через п'ять років з дня першої реєстрації референтного/оригінального лікарського засобу в Україні, якщо інше не передбачено цією статтею. Таким чином, дана норма забороняє державним органам реєструвати генеричні лікарські засоби, що містять таку ж діючу речовину, що і оригінальний лікарський засіб, протягом 5 років, незалежно від того, чи захищений такий оригінальний лікарський засіб патентом. При цьому, застосування такого захисту не вимагає жодних дій з боку виробника-оригінатора.

Підсумовуючи, слід зазначити, що патентна охорона фармацевтичної продукції є необхідною передумовою прогресу медичної науки й охорони здоров'я в цілому.

КЕТРАРЬ А. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права,
кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ

Динамічно розвиваючись в умовах ринкового господарювання, чисельних творчих та наукових досягнень, сучасне авторське право забезпечує реалізацію та захист прав авторів творів науки, літератури і мистецтва на основі гармонічного поєднання інтересів особистості та суспільства. Правова система України забезпечує в цілому можливість